

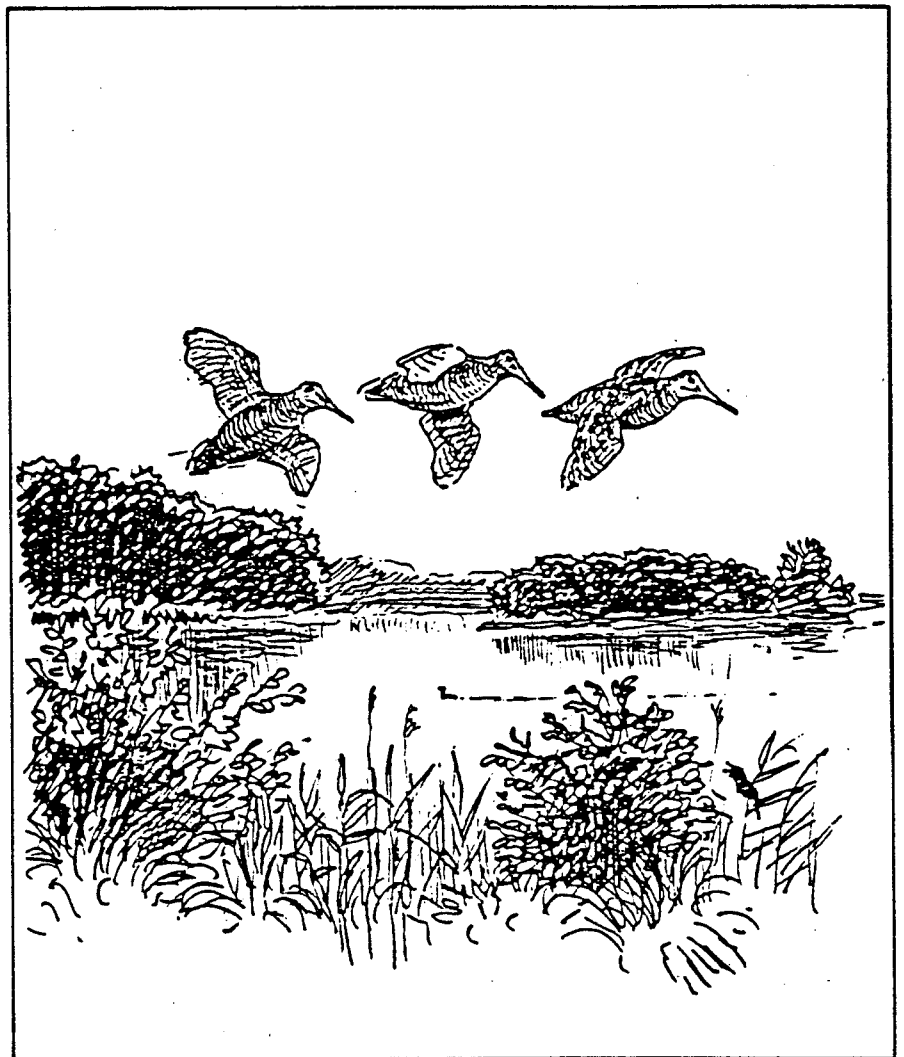
Særtryk af

Naturovervågning i Hovedstadsregionen

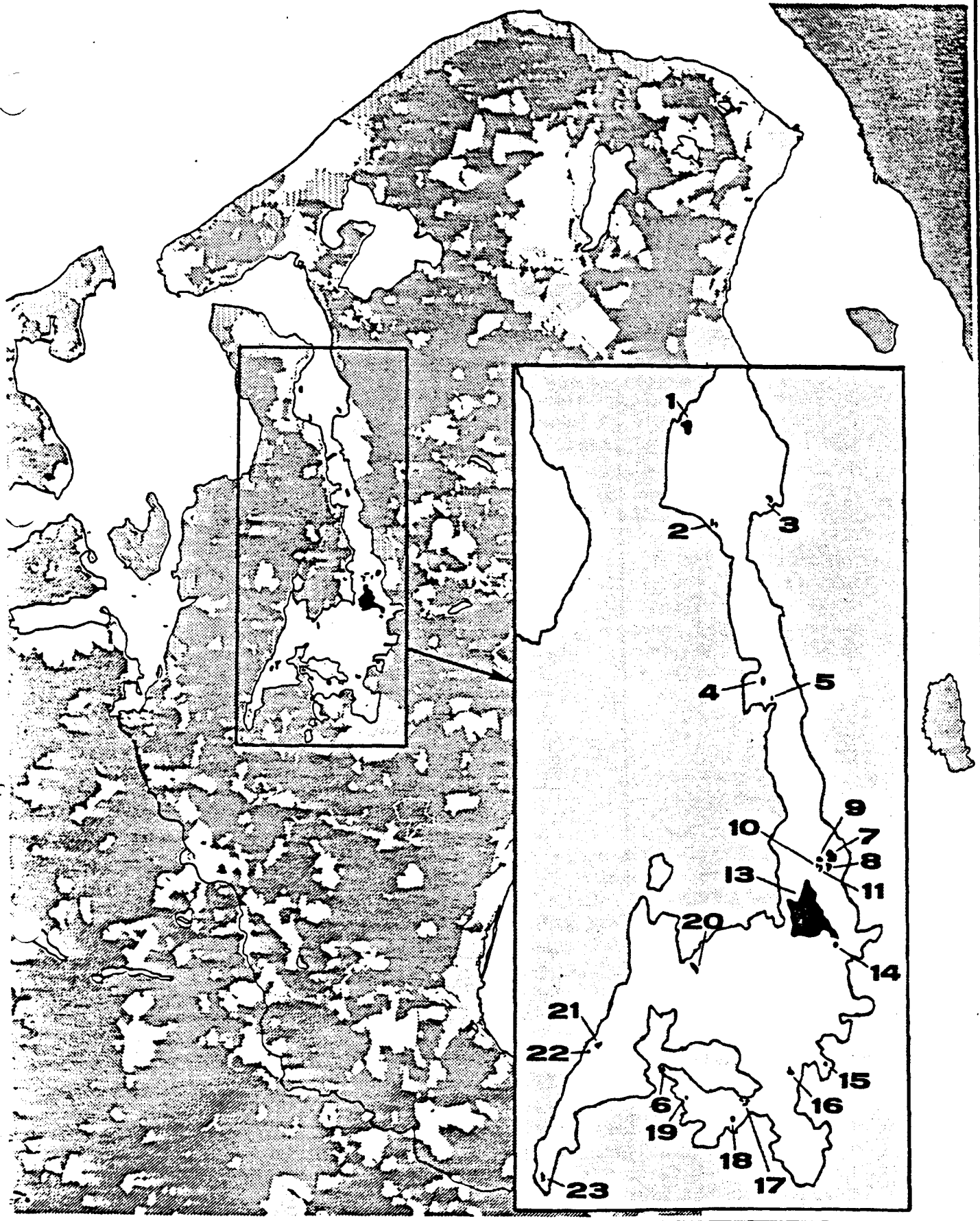
ROSKILDE FJORD 1986

af

Erik Hansen & Pelle Andersen-Harild

Udarbejdet af Ornis Consult for Hovedstadsrådet

DETAIL-UDSNIT A

FIG 7 . ØERNE I ROSKILDE FJORD.

Navne på de nummerede øer på figur 7.

1. Øksneholm
2. Ammesholm
3. Stenø
4. Kølholm
5. Peberholmen
6. Gadekærsholmen
7. Lilleø
8. Langholm
9. Flængholm
10. Yderste-holm
11. Tobaksholm
13. Eskilsø
14. Blak
15. Svaleø
16. Elleore
17. Hesteholmene
18. Ringøen
19. Sivholm
21. Langholm
22. Hyldeholm
23. Skovholmene

7.0 Roskilde Fjord
-----Ynglefugle-
tællinger

Ynglefuglene på holmene er optalt systematisk siden 1978 med anvendelse af samme metode. Resultaterne fra 1978 til 1981 findes i "Holmene i Roskilde Fjord" (Fredningsstyrelsen 1984), mens resultaterne fra de efterfølgende år findes i Hovedstadsrådets årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger". I 1986 gennemførtes optælling af ynglefugle på Selsø Sø, hvorimod der ikke blev talt op på fjordens strandenge.

Efterårs- og
vinter-
tællinger

Optællinger af fjordens vandfuglebestand om efteråret og vinteren indledtes i 1983. Resultaterne fra 1983 og 1984 findes i Hovedstadsrådets årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger". Tællingerne foretages midt i oktober og januar.

Deltagere

Ynglefugletællingerne på holmene er udført af Pelle Andersen-Harild og Erik Hansen. I efterårs- og vintertællingerne deltog desuden Signe Skov Andersen, Sten Asbirk, Poul Blicher-Andersen, Erik Duckert, Thomas Elbek, Bo Fisker, Lars Gejl, Jens Houmann, Flemming Pagh Jensen, Hans Johansen, Carsten Madsen, Niels Nielsen, Lennart Pedersen, Lene Pedersen, Michael Pedersen, Søren Pedersen, Lars Rudfeldt, Torben Sebro, Kirsten Svendsen. Ynglefugletællingerne på Selsø Sø er udført af Steffen Brøgger, Christian Glahder og Leif G. Larsen.

7.1 Ynglefugletællinger på holmene
-----Tællingernes
omfang

Samtlige øer og holme, med undtagelse af Hesteholmene, som er af ringe ornitologisk værdi, er blevet besøgt i 1986. Holmene blev besøgt een gang i perioden 24/5 - 30/5. Desuden blev Elleøre og Langholm i Lejre Vig besøgt ugenligt i hele yngleperioden. Endelig blev de holme, som huser væsentlige ternekolonier besøgt i forbindelse med ringmærkning af terner. Ialt er der foretaget 73 besøg på fjordens 25 holme.

Ringmærkning

Der er systematisk ringmærket unger af Fjordterne(251), Havterne(173) og Dværgterne(9). Andre arter er mærket mere tilfældigt. Det gælder: Klyde(33), Vibe(2), Strandskade(14), Rødben(1), St. Præstekrave(3) og Knopsvane(122). Desuden mærkedes 23 voksne Fjordterner og 10 Havterner fanget i fælder. I Knopsvanernes fældetid mærkedes 87 voksne ikke ynglende fugle og i september mærkedes 39 kuld Knopsvaner med 138 unger og 35 forældre-fugle. Ungernes medianvægt var ved mærkningen 7.7 kg.

7.2 Bestandsopgørelse 1986

Ynglebestand 1986	Den samlede ynglebestand på holmene udgjorde ca. 21.000 par, mens Selsø Sø husede ca 4.000 par. De enkelte holmes anslåede ynglebestande i 1986 fremgår af tabel 7.1.
Udvikling 1978-86	Totaltallene for samtlige holme i perioden 1978 til 1986 er samlet i tabel 7.2., og på kurverne figur 7.2. er de samme tal anskueliggjort for de arter, hvor tallene anses for at være sikrest.

7.3 Bestandsudviklingen fra 1978 til 1986

Gråstrubet Lappedykker	Det er første gang at Gråstrubet Lappedykker er konstateret ynglende på holmene. Et par fandtes i den nyetablerede lavvandede sø midt på Eskilsø, og et på Skovholmene. Desuden har arten ynglet med op til 10 par i tagrørene på vestsiden af Borrevejle Vig den sidste halve snes år (Fred-dy Rostning personlig meddelelse).
Toppet Lappedykker	Denne art, som primært yngler i ferskvand, har stadig nogle få ynglepar på Skovholmene, som ligger i fjordens mest brakke del.
Skarv	Skarven blev ikke konstateret ynglende i fjorden, men antallet af observationer i løbet af sommeren har i år været større end tidligere år. I juni sås en enkelt fugl i yngledragt i Kattinge Vig. Tre ringmærkede Skarver, som er afløst i august 1986 på Risø, stammede alle fra kolonien på Vorsø i Horsens Fjord.
Fiskehejre	Kolonien på Askehoved i Bognæs husede i år 117 par mod 140 i 1985. Selv om der ikke foreligger systematiske tællinger, vides det, at kolonien siden 1978 har ligget nogenlunde fast på omkring 120 par. Fra kolonierne i Arresø området foreligger der ikke oplysninger.
Knopsvane	Der har været en generel vækst i bestanden i løbet af undersøgelsesperioden, dog med nedgange efter strenge vintre. Selv om vinteren var ret streng i år gik bestanden frem i forhold til sidste år. Dette skyldes at den længste sammenhængende periode med islæg kun varede ca. 5 uger, hvilket ikke er nok til at opbruge svanernes fedtreserver.
Gravand	Antallet er lavt og for usikkert til at drage konklusioner ud fra.

Tabel 7.1.
De enkelte holmes
anslåede ynglebestand
1986.

	Øksne	Ammes	Northlige	Sydlig	Køll	Peberholme	Hyllde	Gadekær	Lanngh	Flanngh	Yderste	Tobakk	Vadderager	Eske	Svalle	Ellere	Hesteholme	Ringø	Sivhol	Enghol	Lannghol	Hyllde	Skovholme	Ialt
Ynglepar på holmene i Roskilde Fjord 1986	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
T.Lappedykker																							4	4
G.Lappedykker														1									1	2
Knopsvane	25			102		3		15	36	44	47	27	17	44	1	2	53	7	3	1	130	11	18	586
Grågås				2					1		1												9	13
Ederfugl	1																							1
Gråand	3		1	1			*	5	4			1		3		1		2			5	1		27
Spidsand														1										1
Krikand														17										1
Skeand	2													2										4
Gravand						2															2	3		7
Troldand														1				1			3	1	7	13
T.Skallesluger						+ >25					3					5								33
Blishøne														2					1				16	19
Rørhøne																							1	1
Strandskade	13	1	1	1	5	2	1	13	6	4	2		2	60	1	4		4		1	4	3	2	130
Vibe	2							8						43										53
St.Præstekrave			1	1				7						4	1	1								15
Rødben	1			1			1	7	2	1	1			45	1	1				1		1		63
Klyde	10							5		2	25			41		1				3	7	2		96
Svartbag	2									1			1	1										5
Sølvmåge	450				10	1		1	1	40	25	2		79		100			1	75	5	1		791
Stormmåge	255	1	1		400	16		100	121	140	1	25	7	440	27	5		100		4	75	25	27	1797
Hættemåge	830				2800			10	160	200	2000	35		441		8		5500		85	25	1200	3250	16544
Fjordterne	25				30			50	12		65	5		55				50		45	65		21	423
Havterne	45	1			3			60	5			1		49	19	22		25		45	14	2	2	293
Dværgterne														20										20
Mosegris	+		++	++				+	+++	+++	+++	++		+				+			+	+	+	
Kreaturer	41							19+						88										

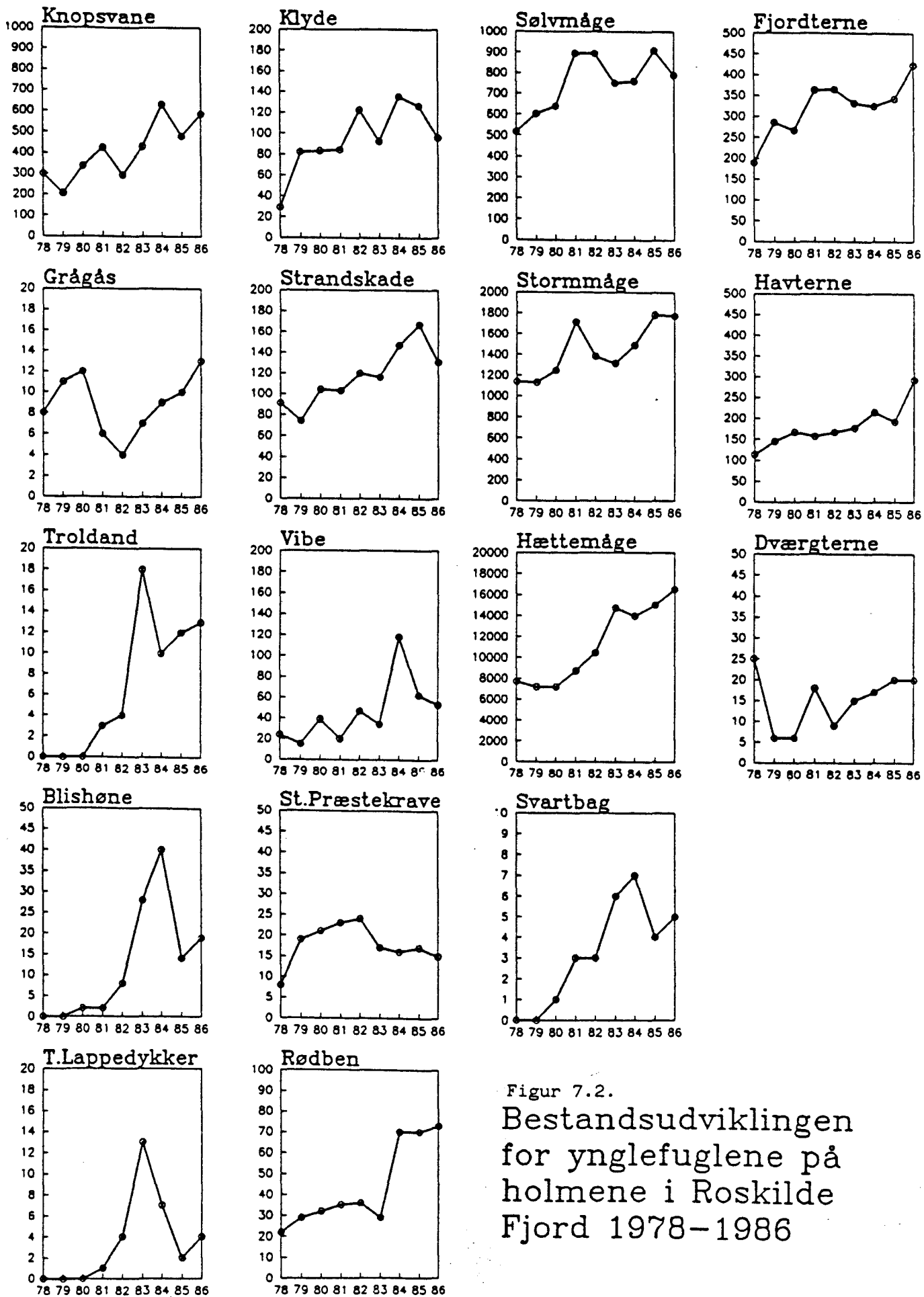
*) Opdræt af Gråænder og Tamgæs.

Ynglepar på holmene i Roskilde Fjord 1978-1986

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
T.Lappedykker	0	0	0	1	4	13	7	2	4
Gr.Lappedykker	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Knopsvane	300	207	338	425	292	431	631	479	586
Grågås	8	11	12	6	4	7	9	10	13
Ederfugl	0	0	0	0	0	1	1	3	1
Gråand	8	15	13	9	22	26	37	41	27
Krikand	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Spidsand	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gravand	9	10	10	4	6	14	9	5	7
Skeand	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Troldand	0	0	0	3	4	18	10	12	13
T.Skallesluger	61	62	16	+	39	42	55	45	>36
Blishøne	0	0	2	2	8	28	40	14	19
Rørhøne	0	0	1	1	0	1	5	2	1
Strandskade	91	74	104	103	120	116	147	167	131
Vibe	24	15	39	20	47	34	118	62	53
St.Præstekrave	8	19	21	23	24	17	16	17	15
Rødben	22	29	32	35	36	29	70	70	73
Klyde	29	82	83	84	122	92	135	126	96
Svartbag	0	0	1	3	3	6	7	4	5
Sølvmåge	515	602	638	894	894	751	760	909	791
Stormmåge	1135	1128	1247	1717	1387	1317	1491	1787	1773
Hættemåge	7716	7181	7186	8748	10517	14767	13982	15047	16544
Splitterne	3	3	1	1	1	0	0	0	0
Fjordterne	189	285	266	363	364	331	324	341	423
Havterne	114	145	168	157	167	177	215	193	293
Dværgterne	25	6	6	18	9	15	17	20	20

Tallene for St. Præstekrave, Klyde, Fjordterne og Havterne i 1978 er antagelig for lave, da vor optællingsteknik ikke var helt i orden det første år af undersøgelsen.

Tabel 7.2.

Figur 7.2.
Bestandsudviklingen
for ynglefuglene på
holmene i Roskilde
Fjord 1978-1986

- Grågås Efter den voldsomme nedgang i 81 og 82 er bestanden vokset kraftigt, især på Skovholmene. For første gang konstateredes god ynglesucces, idet der blev set 23 gæslinger samtidig i Borrevejle Vig.
- Krikand Der blev ikke gjort sikre ynglefund, men på Eskilsø optrådte en han meget territoriefast på en egnet ynglebiotop.
- Gråand Svømmeænderne kan ikke optælles rimelig nøjagtigt med den valgte undersøgelsesmetode. Hovedparten registreredes på Jyllinge Holme, hvor jagtforeningen foretager fodring og opdræt samt opsætter redeskjul.
- Spidsand Spidsanden blev i år for første gang med sikkerhed konstateret ynglende på holmene, idet en hun med to få dage gamle ællinger blev set på Eskilsø sidst i maj.
- Skeand Skeanden blev i år observeret både på Øksneholm og Eskilsø under omstændigheder som indikerede at den ynglede, men noget sikkert bevis foreligger ikke.
- Troldand Bestanden blev tiltaget fra 0 par før 1981 til 13 par i år. Hovedparten findes på Skovholmene, og samtlige reder var placeret i større Hættemågekolonier.
- Ederfugl Der blev i år kun fundet een rede på Øksneholm.
- Toppet Skallesluger På grund af en manglende optælling i Toppet Skalleslugers yngletid på Hyldeholm ved Skuldelev, som er artens vigtigste ynglelokalitet, er tallet for denne art i år endnu mere usikkert end sædvanligt. Der er dog ikke noget, der tyder på væsentlige ændringer i bestanden.
- Agerhøne På Eskilsø har bestyreren set tre kuld.
- Fasan Fasanen forekommer kun på Eskilsø, hvor der foretages vildtpleje med henblik på jagt.
- Rørhøne Foruden et par i et vandhul på Eskilsø fandtes kun eet par på Skovholmene.
- Blishøne Bestanden gik kraftigt tilbage efter isvinteren 84/85. Også vinteren 1985/86 var en hård belastning, da Blishønen er en af de arter, som har en høj dødelighed i hårde vintre. Bestanden er dog gået en smule frem i forhold til forrige år.
- Strandskade Strandskaden, som har været i støt fremgang i hele undersøgelsesperioden, viste i år nogen tilbagegang. Årsagen kendes ikke.
- Vibe I undersøgelsesperiodens første 6 år udviste Vi-

ben en ganske svag fremgang, i 1984 var bestanden ekstraordinært stor på grund af klimatiske forhold, men de sidste to år er Viben atter tilbage på niveauet fra før 1984.

- Stor Præstekrave I undersøgelsesperiodens første halvdel viste Stor Præstekrave fremgang, men siden 1983 er den gået tilbage igen.
- Rødben Efter 5 år med moderat fremgang, gik Rødbenen i 1984 frem fra omkring 30 par til omkring 70 par. Siden har den holdt sig på dette niveau. Hovedparten af bestanden findes på Eskilsø.
- Klyde Klydebestanden svinger omkring 100 par. De sidste to år er den gået tilbage. Tilbagegangen er især sket på Eskilsø, hvor hovedparten plejer at yngles. På Øksneholm er den gået frem, og på Jyllinge Holme er den flyttet fra Lilleø til Yderste Holm på grund af forstyrrelser på Lilleø. På Hyldeholm og Langholm i Lejre Vig er den gået tilbage på grund af de forrige års forekomst af Løkat.
- Svartbag Bestanden lå på omkring 5 par.
- Sølvmåge Bestanden er nogenlunde stabil omkring 800 par.
- Stormmåge Bestanden er nogenlunde stabil omkring 1.500 par.
- Hættemåge Bestandsfremgangen fortsætter, men måske lidt langsommere end tidligere. Foruden de 16.500 par på holmene yngler der 4.000 par i Selsø.
- Fjordterne Efter nogle års stagnation er Fjordternen i år igen i pæn fremgang. Det store antal ynglepar samt de ideelle vejrforhold gav en meget stor ungeduktion for denne art, som ellers generelt er i tilbagegang.
- Havterne Lige som Fjordternen havde Havternen både en pæn fremgang i ynglebestand og en usædvanlig stor ynglesuccess.
- Dværgterne Hele fjordens bestand er samlet i een koloni på Eskilsø. Den har de sidste år været nogenlunde konstant. Selv om kolonien kun tæller 20 par, er det dog en af landets største, idet arten overalt i Danmark er gået stærkt tilbage. Ynglesuccessen var lige som sidste år god.
- Engpiber Der blev kun fundet et par på Stenø ved Tørslev Hage og et på Langholm i Lejre Vig.
- Gul Vipstjert Der blev kun fundet to par på Eskilsø.
- Rørspurv Der blev kun konstateret et enkelt par på Sivholm.
- Løkat Der blev ikke konstateret Løkat i 1986, men dens forekomst på Langholm og Hyldeholm i Lejre Vig de

to foregående år har dels så godt som udryddet Mosegrisene på de to holme, dels bevirket at Klyde-, Fjord- og Havternekolonierne er forsvundet fra Hyldeholm i 1986 (i 1985 fik Lækatten Klydekolonien til at flytte fra Langholm til Hyldeholm). Af samme årsag kom Hættemågerne meget sent i gang på Hyldeholm, og kolonien nåede ikke op på sin normale størrelse.

Mosegris

Mosegrise forekom i år stort set i samme omfang som tidligere år bortset fra Langholm og Hyldeholm i Lejre Vig, hvor de er næsten udryddede efter de to foregående års forekomst af Lekat og Ræv.

Kreaturer

Tre af fjordens øer udnyttedes til kreaturgræsning. På Øksneholm optaltes 41 kreaturer, på Lilleø 16 kreaturer, 7 får og 50 gæs, og på Eskilsø 88 kreaturer. På Lilleø er kreaturafgæsningen så intensiv, at det belaster øens meget varierede og koncentrerede fugleliv stærkt. I den blandede Hav- og Fjordternekoloni på øens nordende fandtes således sidst i juni 10 næsten flyvedygtige unger, som var trampet ihjel af køerne.

7.4 Mulige årsager til bestandsændringer

Vejret

Efteråret 1985 var mildt. Vinteren havde to strenge frostperioder. Den første startede mellem jul og nytår, men varede kun til midt i januar, derpå fulgte 14 dages tøvejr hvorpå frosten satte hårdt ind igen fra først i februar til en uge ind i marts. I begge frostperioder var fjorden lagt til med is, men i den mellemliggende tøperiode nåede isen at forsvinde. Foråret var køligt, men ret tørt. Der forekom ingen perioder med blæst og højvande i løbet af fuglenes yngleperiode, hvilket er ret usædvanligt. Sommeren var varm og ret tør til hen i juli. Pausen i frostvejret afbødede effekten af den ret kolde vinter, idet standfuglene fik "tanket op" i denne periode. Det kølige forår generede ikke ynglefuglene, og fraværet af længere regn- og højvandsperioder bevirkede en ynglesucces som for næsten samtlige arter var væsentligt over den normale.

Lekat

Selv om der ikke har været Lekat på Langholm og Hyldeholm i Lejre Vig i år, har dens forekomst de to foregående år alligevel påvirket flere arters ynglen på de to holme. Der er næppe tvivl om, at fuglene har erindringer om tidligere års ynglefiasko og derfor vælger alternative ynglesteder. Der er tidligere set en række eksempler på lignende adfærd. Der går dog aldrig ret mange år før sådanne ynglepladser igen tages i brug efter at forstyrrelsen er væk. Oftest flytter kolonierne til andre holme inden for fjorden, hvorfor disse flytninger ikke påvirker fjordens samlede bestand

nævneværdigt.

Forstyrrelser

Det kølige forår indbød ikke til forstyrrelser, og først 28/6 konstateredes den første og eneste ulovlige landgang (teltslagning på Kølholm). Samme dag konstateredes landgang af 22 personer på Lilleø, som ikke er med i fredningen. På Lilleø anrettede kreaturerne ret omfattende ødelæggelser i Hav- og Fjordternekolonierne.

Fredning

Bortset fra det enkelte tilfælde som er omtalt under "Forstyrrelser", fungerer fredningen af holmene tilfredsstillende. Der er næppe tvivl om at fremgangen for flere arter bl.a. skyldes landgangsforbudet og den ophørte ægindsamling. Lilleø, som ikke er med i fredningen, belastes hårdt af færdsel.

Pleje

Den sø, der i 1985 blev etableret på den sydlige del af Eskilsø, som ejes af Struckmann-fonden, husede i 1986 et stort antal fugle, især Blishøne, Skeand og Gråstrubet Lappedykker. Desuden var søen dækket af blomstrende Vandranunkel i slutningen af maj. Søens omgivelser er præget af plantning med majs, der øjensynlig giver godt skjul under jagt. Desværre betyder det samtidig, at der ved søens bredder ikke findes afgræsset eng. Derfor er antallet af vadefugle meget begrænset. Med henblik på at bedre forholdene for ynglende vadefugle ville det være en fordel at udlægge søens omgivelser til vedvarende græsning, således at søens omgivelser indgik i et hele med øens øvrige græsningsarealer.

7.5 Ynglefugletællinger på Selsø Sø

Tællingernes omfang

Ynglefugletællingerne på Selsø er foretaget ved redetællinger 14/4, 12-13/5 og 13/6 samt supplerende tællinger 21/5, 17/7 og 19/9. Der optaltes de samme arter som på holmene. Tællerresultaterne fremgår af nedenstående tabel:

Antal par i Selsø	T.Lappedykker	25-30	Blishøne	10
	Knopsvane	21	Rørhøne	4
	Grågås	32	Hættemåge	4.000
	Gravand	2	Sølvmåge	2
	Gråand	5-10	Strandskade	2
	Skeand	2-5	Vibe	5
	Krikand	1-2	St.Præstekrave	1-2
	Taffeland	2-5	Dobbeltbekkasin	5-6
	Troldand	3-5	Rødben	6-7
	T.Skallesluger	0-2	Klyde	1

Sammenligning med holmene

Sammenlignes tallene fra Selsø med dem fra holmene, har Selsø en tættere bestand af andefugle (excl. Toppet Skallesluger) samt ferskvandsarter som Toppet Lappedykker, Blishøne og Rørhøne. Den

store Hættemågekoloni på 4.000 par udgør ca 20% af fjordens bestand, mens de øvrige måge- og ternearter stort set kun forekommer på holmene. Vadeuglene er ret svagt repræsenteret på Selsø. I Selsø forekom to arter, som ikke er konstateret på holmene: Taffeland og Dobbeltbekkasin.

7.6 Sommertælling af fældende Knopsvaner

Stabil bestand

De ikke ynglende Knopsvaner foretager svingfjersfældningen i fjorden. 29. juli optaltes fra luften 2.669 Knopsvaner uden unger. Disse fordelte sig i fældeflokke ved Ægholm (822), Eskilsø (442), Jyllinge Holme (680), Kølholm (336) og Elleore (70). Totaltallet er lidt større end tidligere år, men det skyldes antagelig at dækningen af området fra luften er bedre end ved tidligere års tællinger fra land. Bestanden er stort set stabil.

7.7 Efterårstællingen 13. oktober 1985

Tælleområde

Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord til Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Der optaltes samtlige arter, hvis levevis er knyttet til vandområder.

Vejret

Det var klart halvskyet til skyet vejr med temperatur omkring 12 grader og jævn til frisk vind fra nord-vest. Observationsbetingelserne var således fine, og tællingen må derfor anses for at være meget sikker. I tabel 7.3 er vist totaltallet for hele fjorden i efterårene 84, 85 og 86. I diagrammerne figur 7.3 er arternes fordeling i fjorden illustreret ved hjælp af lagkagediagrammer, hvis arealer er proportionale med antallet af fugle. Der optaltes ialt 27.500 fugle. De største koncentrationer fandtes i de to små jagtfrie områder Bløden ved Risø og Store Kattinge Sø, mens forekomsterne i resten af fjorden var langt mere spredte. De fire dominerende arter var Troldand (7.300), Hættemåge (6.000), Blishøne (4.400) og Knopsvane (4.200). Tilsammen udgjorde disse fire arter næsten 80% af fjordens bestand. De jagtfrie områder, som udgør under 5% af vandaarealet, husede 39% af fuglene. Tætheden af fugle i de jagtfrie områder var altså cirka 12 gange større end i områder med jagt.

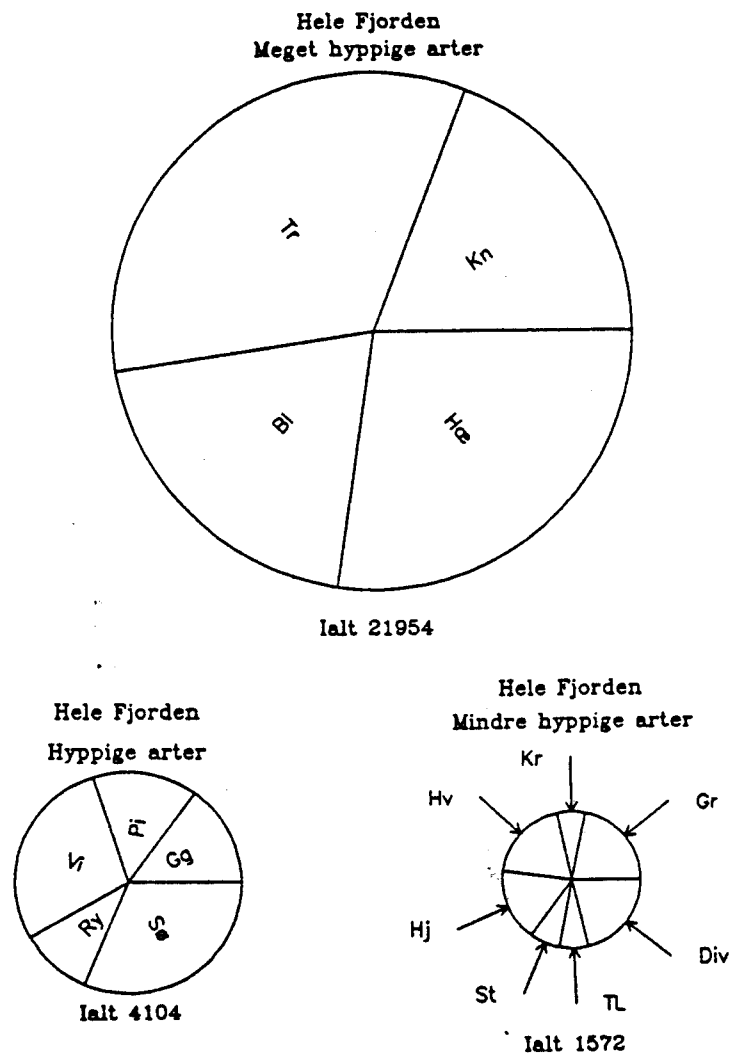
Resultater

7.8 Vintertællingen 11 januar 1986

Tælleområde

Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord til Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Der optaltes samtlige arter, hvis levevis er knyttet

Roskilde Fjord 13/10-85

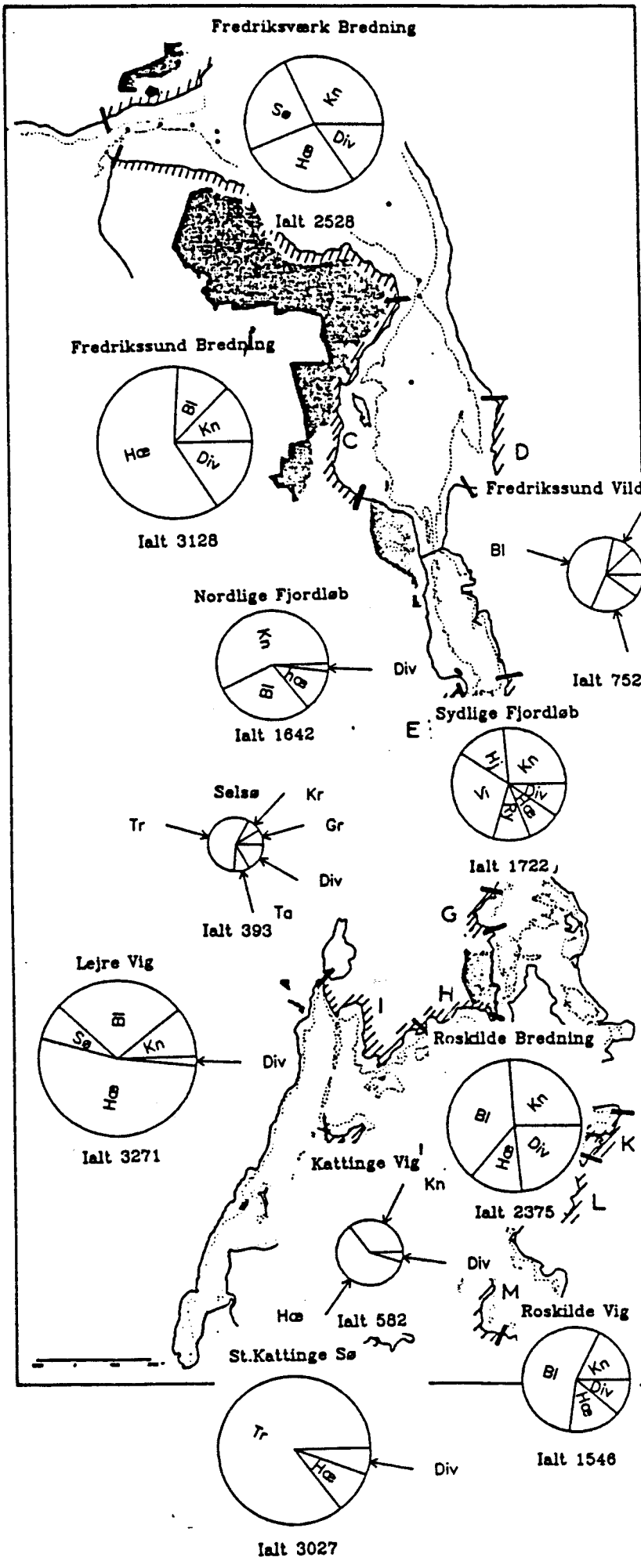

Figur 7.3.

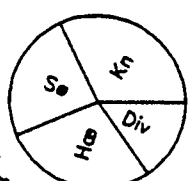
Roskilde Fjord 13/10-85

Signaturforklaring

TL	Tp.Lappedykker
Kn	Knopsvane
Gg	Grågås
Gr	Gråand
Kr	Krikand
Pi	Pibeand
Tr	Troldand
Hv	Hvinand
Bl	Blishøne
Hj	Alm. Hjejle
Vi	Vibe
Ry	Alm. Ryle
Sø	Sølvmåge
St	Stormmåge
Hø	Hættemåge
Div	Arter med under 6%

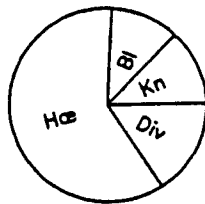

Fredriksværk Bredning

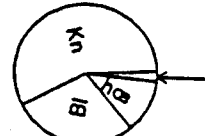
Ialt 2528

Fredrikssund Bredning

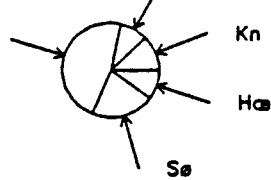
Ialt 3128

Nordlige Fjordløb

Ialt 1642

Fredrikssund Vildtreservat

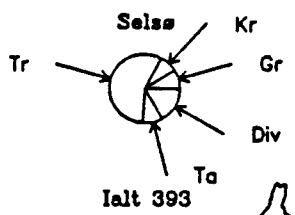

Ialt 752

Sydlige Fjordløb

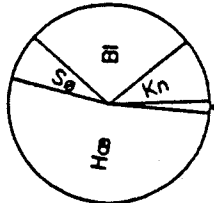

Ialt 1722

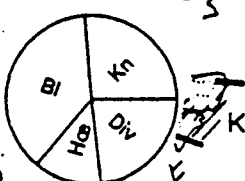
Ialt 393

Lejre Vig

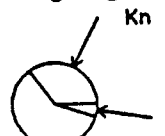
Ialt 3271

Roskilde Bredning

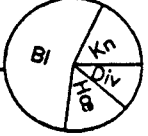
Ialt 2375

Kattinge Vig

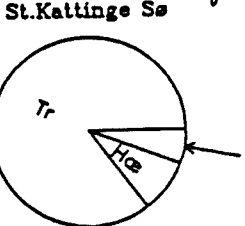

Ialt 582

Roskilde Vig

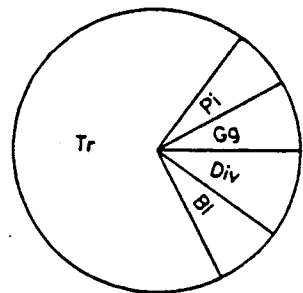

Ialt 1546

Ialt 3027

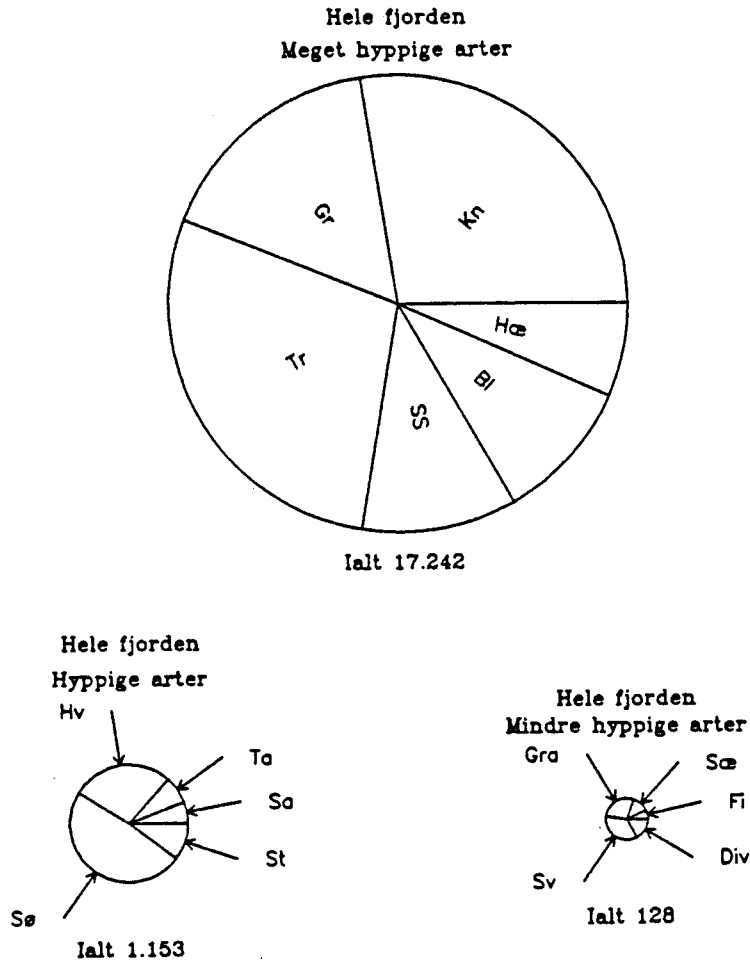
Bløden,Risø

Ialt 6664

Roskilde Fjord 11/1-86

Figur 7.4.

til vandområder.

Vejret

Vejret var stille og klart, og observationsbetin-
gelserne gode.

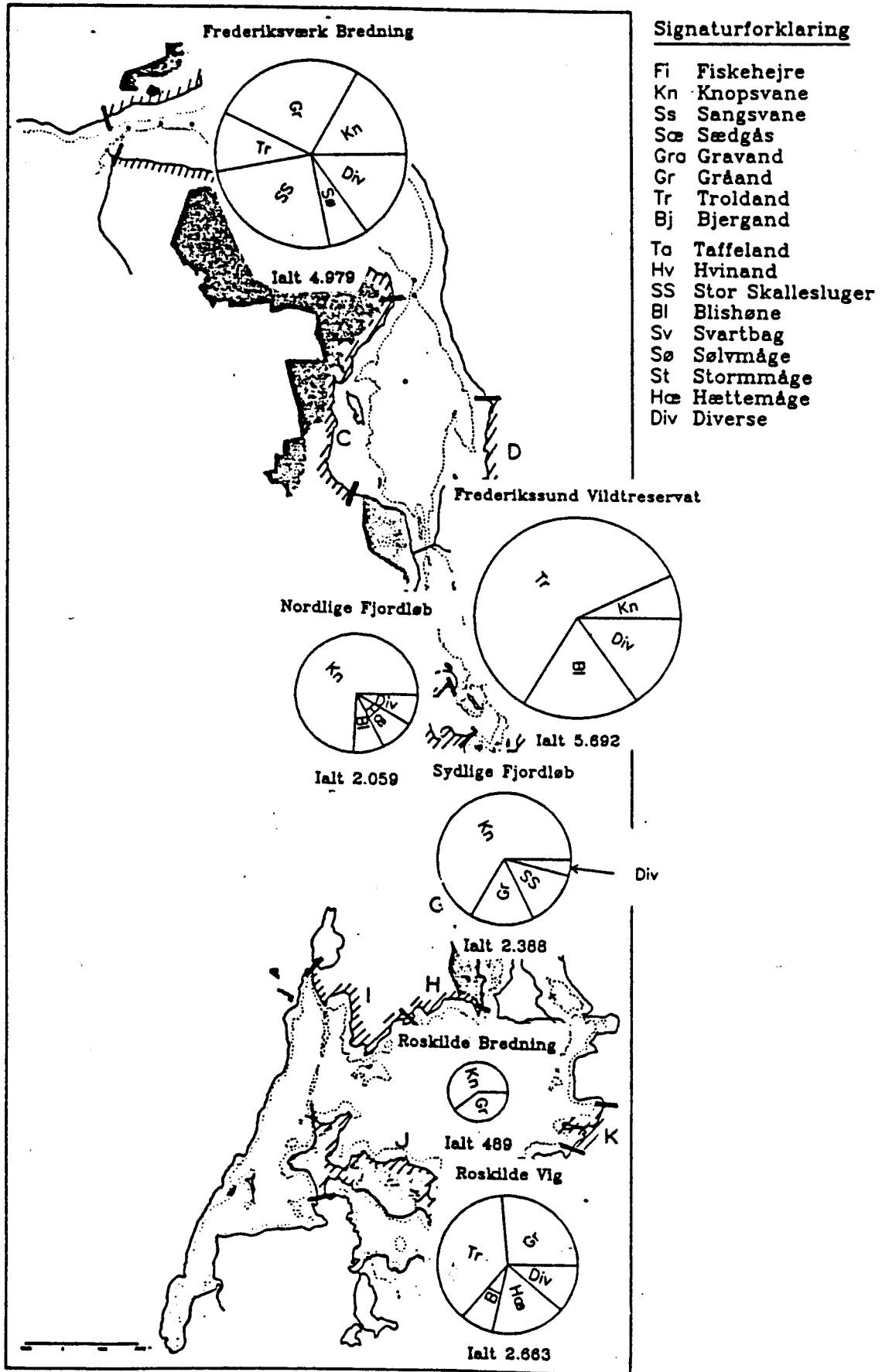
Isforhold

I ugerne op til tællingen var der hård frost, og
fjorden var derfor islagt med undtagelse af våger
ved strømsteder og spildevandsudløb. Flere af op-
tællingsområderne var fuldstændigt isdækkede og
derfor uden fugle.

Resultater

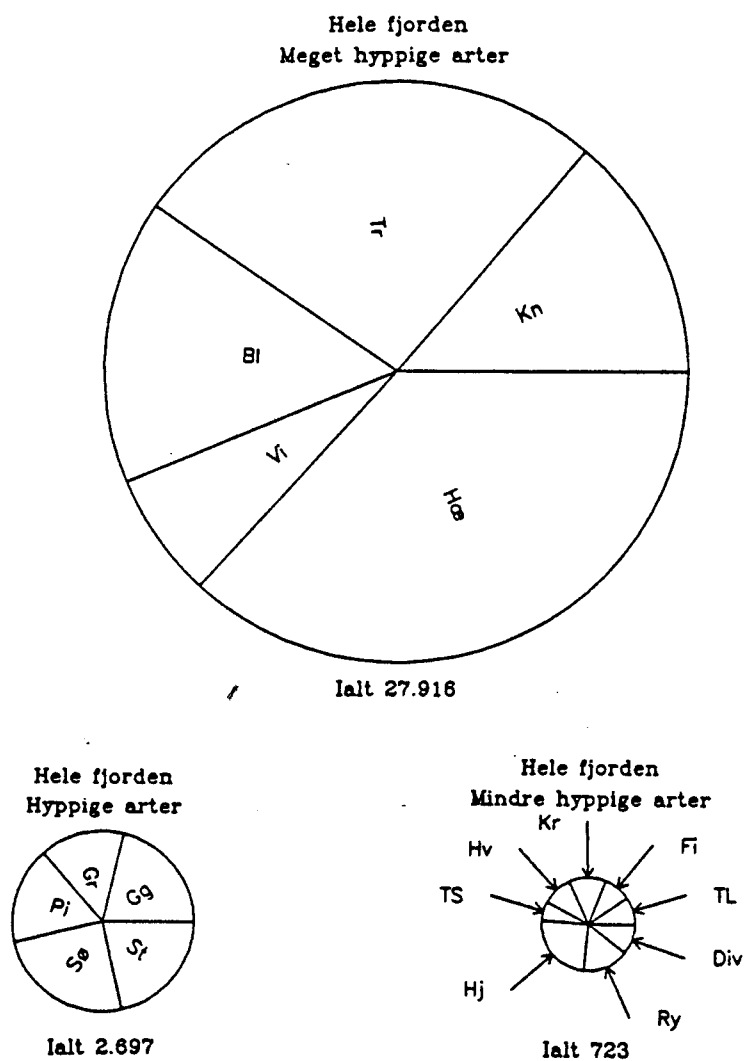
I tabel 7.4 er angivet totaltal for hele fjorden,
og i lagkage-diagrammerne figur 7.4 er artssammen-
sætningen for fjordens afsnit vist, idet cirke-
ludsnittenes arealer er proportionale med antal-
let af fugle i det pågældende fjord-afsnit. Flere
af fjordens afsnit husede slet ingen fugle på
grund af islægget, idet næsten samtlige fugle var
koncentreret i nogle få våger. Disse forekommer
dels ved spildevandsudløb, hvor der så godt som
ikke findes fødeemner, dels i strømstederne (Øst-
skoven, Jyllinge Holme, Kølholm og Dyrnæs Hage),
hvor der både findes et rigt plante- og dyreliv
på bunden, hvilket fuglene udnytter i deres føde-
søgning.

Roskilde Fjord 11/1-86

Figur 7.4. Fortsat fra forrige side.

Roskilde Fjord 11/10-86

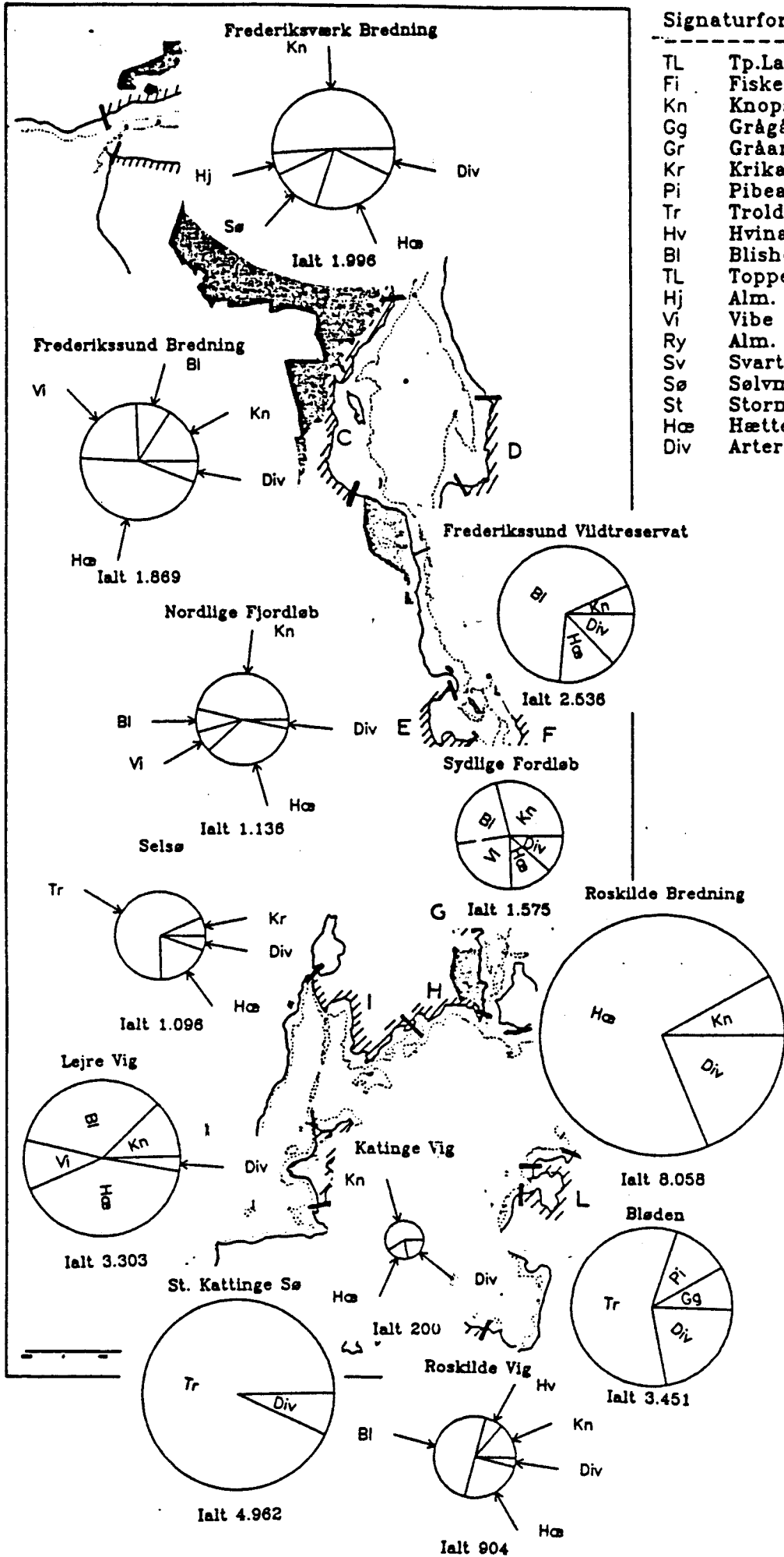

Figur 7.5. Fortsættes næste side.

Roskilde Fjord 11/10-86

Signaturforklaring

TL	Tp.Lappedykker
Fi	Fiskehejre
Kn	Knopsvane
Gg	Grågås
Gr	Gråand
Kr	Krikand
Pi	Pibeand
Tr	Troldand
Hv	Hvinand
Bl	Blishøne
TL	Toppet Skallesluger
Hj	Alm. Hjejle
Vi	Vibe
Ry	Alm. Ryle
Sv	Svartbag
Sø	Sølvmåge
St	Stormmåge
Hø	Hættemåge
Div	Arter med under 6%

Totaltal for hele fjorden midt i oktober

	1984	1985	1986
Toppet Lappedykker	198	95	64
Lille Lappedykker	5	0	2
Skarv	26	6	6
Fiskehejre	189	141	61
Knopsvane	4.649	4.177	3.832
Sangsvane	9	1	0
Grågås	240	613	575
Knortegås	0	9	0
Gravand	6	0	10
Gråand	471	311	404
Krikand	59	95	86
Pibeand	374	616	469
Knarand	3	0	0
Skeand	0	3	0
Atlingand	3	0	0
Taffeland	133	59	12
Troldand	11.806	7.324	7.434
Bjergand	21	17	6
Hvinand	192	277	70
Dykand sp	28	0	5
Ederfugl	20	26	1
Toppet Skallesluger	29	33	45
Lille Skallesluger	1	0	0
Blishøne	8.382	4.438	4.435
Vibe	4.966	1.158	1.947
Strandhjejle	0	75	4
Hjejle	518	245	165
Dobbeltbekasin	16	5	3
Stor Regnspove	3	0	0
Rødben	61	4	3
Sortklire	0	1	0
Hvidklire	4	9	15
Almindelig Ryle	126	418	105
Svartbag	20	56	57
Sølvmåge	473	1.299	665
Stormmåge	19	102	584
Hættemåge	3.242	6.015	10.265
I alt	36.272	27.630	31.333

Tabel 7.3.

Totaltal for hele fjorden midt i januar

	1984	1985	1986
Toppet Lappedykker	1	0	1
Lille Lappedykker	23	15	7
Fiskehejre	144	6	9
Knopsvane	4.985	1.845	4.718
Sangsvane	298	121	69
Svane sp.	0	1.095	0
Grågås	14	0	0
Sædgås	0	12	16
Kanadagås	329	31	0
Gravand	268	1	36
Gråand	1.360	1.474	2.835
Spidsand	0	1	0
Krikand	1	2	1
Pibeand	22	0	0
Svømmeand sp.	0	0	50
Troldand	45.762	1.127	4.907
Bjergand	1	3	19
Taffeland	302	43	86
Hvinand	5.537	80	319
Ederfugl	20	0	6
Toppet Skallesluger	13	20	3
Stor Skallesluger	1.514	651	1.888
Lille Skallesluger	8	3	0
Havørn	0	2	1
Rørhøne	1	1	0
Blishøne	14.394	1.750	1.643
Strandskade	1	0	0
Rødben	0	1	0
Almindelig Ryle	4	0	0
Svartbag	73	18	45
Sølvmåge	930	524	559
Stormmåge	226	96	120
Hættemåge	5.227	326	1.144
Isfugl	0	0	1
Ialt	81.417	9.248	18.485

Tabel 7.4.

7.9 Efterårstællingen 11 oktober 1986

- Tælleområde** Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord til Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Der optaltes samtlige arter, hvis levevis er knyttet til vandområder.
- Vejret** Det var solskin med enkelte skyer. Vinden var svag til jævn fra retninger mellem vest og nord-vest. Temperaturen var mellem 10 og 15 grader, og sigtbarheden var god. Observationsbetingelserne var således perfekte, og tællingen må anses for at være meget sikker.
- Resultater** Totaltallene for hele fjorden fremgår af tabel 7.3, og er illustreret i lagkage-diagrammerne figur 7.5. De enkelte fjordafsnits artssammensætning er illustreret i figur 7.5. De fem mest hyppige arter var Hættemåge (10.265), Troldand (7.434), Blishøne (4.438), Knopsvane (3.832) og Vibe (1.947). Tilsammen udgjorde disse fem arter 89% af fjordens bestand. Over halvdelen af Hættemågerne var samlede i een flok ud for en minkfarm ved Gundlø Bugt. Troldænderne fandtes næsten udelukkende i de tre jagtfrie områder: Store Kattinge Sø (4.600), Bløden (2.000) og Selsø (750). De øvrige arter forekom mere spredt over fjorden. 42% af fjordens fugle fandtes i de fem små jagtfrie områder, som havde en koncentration af fugle, der var 19 gange større end i resten af fjorden.

Konklusion

- Ynglefugle** De fleste ynglefugle har fortsat den generelle fremgang i 1986. Enkelte arter - især vadefugle - har dog i 1986 haft en vigende tendens. Kommende års tællinger vil vise, om der blot er tale om tilfældige svingninger. Hav- og Fjordterne har i 1986 haft en meget betydelig fremgang og har nu den største bestand registreret i hele undersøgelsesperioden. Samtidig har ynglesuccessen været meget høj i 1986, hvilket også skønnes at være tilfældet for de øvrige arter, selvom konkrete produktionsstal ikke er indsamlet.
- Rastende fugle** Efterårstællingerne viser at tætheden af fugle i områder uden jagt er over ti gange større end i områder med jagt. Dette til trods for at de jagtfrie områder kun byder på ringe fourageringsmuligheder. Radar-undersøgelser af Troldændernes fouragering viser således, at disse fra deres dagrastepladser i St. Kattinge Sø og Selsø om natten trækker ud i fjorden, hvor de opsøger lavvandede områder og områder med stærk strøm, først og fremmest områderne omkring Eskilsø og Kølholm.
- Vintertællingerne viser at islægget er af afgørende betydning både for bestandenes størrelse og

deres fordeling i fjorden. Strømvågerne er af afgørende betydning så snart isen begynder at brede sig. Da Roskilde Fjord er blandt de danske farvande, som først lukkes af isen, kommer Vildtforvaltningens is-fredninger altid for sent i forhold til isforholdene her. I vinteren 1985/86 forhindrede meget intensiv jagt i og tæt omkring de sidste åbne våger i en periode fuldstændig fuglene i at fouragere i dagtimerne.

Da strømvågerne i høj grad er sammenfaldende med de områder som uden for isperioden byder på de bedste fourageringsbetingelser, bør man ved kommende jagtfredninger i Roskilde Fjord prioritere områderne ved Eskilsø og Jyllinge Holme, ved Kølholm og ved Dyrnæs Hage meget højt.

Figur 7.6.

Vejr og vandstandsforhold i Roskilde Fjord 1986.

A: Døgnetnedbør i mm.

B: Gennemsnitstemperatur pr. uge (histogram) og normaltemperatur (kurve).

C: Procentvis tid med vindstyrke over 4 Beaufort pr. uge.

D: Vandstand kl. 8:00 ved Frederikssund.

Vejrdata fra Ledreborg Allé umiddelbart syd for Roskilde. Meteorologisk Instituts Månedsbetretning.

